

Kunnskapsdepartementet
Akersgata 44
Postboks 8119 Dep.
N-0032 Oslo

Deres ref./Your ref.:

Vår ref./Our ref.:

Dato/Date:

616/TW/2010-91

Oslo, 29.oktober 2010

Innspill vedrørende EUs åttende rammeprogram (8RP)

Det vises til e-mailer fra Kunnskapsdepartementet datert 11. oktober og 13. oktober, samt diskusjonsnotatet *"Norske interesser og prioriteringer for et åttende rammeprogram for forskning"*.

Norsk Romsenter vil i denne tidlige fasen nøye seg med noen generelle kommentarer når det gjelder koblingen mellom rammeprogrammene, European Space Agency (ESA) og den europeiske rompolitikken som nå er i ferd med å defineres.

Historisk sett har EUs rammeprogrammer vært viktige for å drive fram operative europeiske romprogrammer. Det sjette rammeprogrammet (6RP) var viktig for etableringen av det europeiske navigasjonssatellittprogrammet Galileo, og det syvende rammeprogrammet (7RP) har vært viktig for etableringen av jordobservasjonsprogrammet GMES (Global Monitoring for Environment and Security).

I praksis har rammeprogrammene gjort at EU-Kommisjonen har kunnet delta i ESAs utviklingsprogrammer som den største "deltakeren" (større enn de største nasjonene). EU har dessuten brakt en betydelig politisk legitimitet og tyngde til prosessene, all den tid ESAs mandat primært er forskning, teknologi og utvikling, ikke drift av operative systemer. Riktignok har de praktiske erfaringene med å ha EU-Kommisjonen rundt bordet i ESA vært blandete, men det finansielle bidraget har vært essensielt.

Med Lisboa-traktaten er romvirksomhet kommet inn som et område hvor EU nå har eksplisitt "kompetanse" sammen med nasjonene. Det er i høst under utarbeidelse en ny, utvidet europeisk rompolitikk som skal utdype det som en nevnt i Lisboa-traktaten.

Postadr./Postal address:
P.O. Box 113 Skøyen
N - 0212 OSLO, Norway

Telefon/Telephone:
22 51 18 00
+ 47 22 51 18 00

Telefax:
22 51 18 01
+ 47 22 51 18 01

Bank: Den norske Bank
IBAN nummer / IBAN No.
NO15 7694 0563 506

Kontor/Office:
Drammensveien 165

e-mail: spacecentre@spacecentre.no
web: www.romsenter.no/www.spacecentre.no

Foretaksnr./Enterprise No.
NO 886 028 482

I praksis vil det komme operative budsjettlinjer til Galileo og GMES utenom rammeprogrammet. Det store rom-spørsmålet for åttende rammeprogram er således om også det åttende rammeprogrammet skal ha "Space" som et eksplisitt hovedtema, og hvilke felter innen romvirksomhet det i så fall skal fokuseres på.

Mens rom-delen i 6RP var dominert av Galileo og 7RP er dominert av GMES, har det i lang tid vært EU-Kommisjonens "masterplan" at bemannet romvirksomhet og utforskning av solsystemet skulle stå i fokus i 8RP. Disse tidlige planene ble imidlertid lagt i en periode hvor amerikanske NASA hadde et klart mål om å etablere en bemannet forskningsstasjon på Månen, og hvor det var forholdsvis lett å se europeiske roller i en slik utforskningsammenheng. Etter at President Obama skrinla Månen som NASAs hovedmål, er en viktig forutsetning endret for Kommisjonens tenkning på dette feltet. Samtidig fremkommer det ytterligere finansieringsbehov for å komme i mål med de ambisiøse programmene Galileo og GMES.

I lys av dette har EU-kommisjonen fortsatt ikke lagt fram sitt forslag ("Communication") for European Space Programme, men dette dokumentet er ventet i løpet av meget kort tid, og vil utvilsomt ha innvirkning på det åttende rammeprogrammet og på EUs neste Financial Perspectives.

Av viktige elementer som trolig vil bli foreslått lagt inn i åttende rammeprogram, er

- FoU for forberedelse av neste generasjon Galileo
- FoU for neste generasjon GMES
- Bruk av den europeiske lab-modulen på Romstasjonen innefor hele 8RP-området (det er pr i dag bare et mindre antall ESA-land som deltar på Romstasjonen, deriblant Norge).
- FoU for fremtidig utforskning av andre planeter

Norge har meget sterke forskningsmiljøer innen jordobservasjon, hvilket har resultert i meget god uttelling i Space-delen av 7RP. Det vil være sterkt ønskelig fra norsk side at jordobservasjon forblir et prioritert felt også i rom-delen av 8RP.

Noe som kjennetegner romforskning i Europa, er at mens landene i stor grad fellesfinansierer satellitter og romsonder, så er den forskningsmessige utnyttelse av målingene nasjonalt ansvar. Dette har ført til betydelig forskningsmessig underutnyttelse av tunge investeringer i rombasert forskningsinfrastruktur, fordi det ikke er gitt at løpende nasjonale forskningsprioriteringer gjenspeiler hva som er vedtatt finansiert i ESA 5 – 10 år tidligere. Det er helt klart et behov for at åttende rammeprogram i enda større grad kommer inn med finansiering av prosjekter som skal analysere målinger fra europeiske forskningssatellitter og romsonder.

Også i Norge ser vi dette – størrelsen på ROMFORSK-programmet i Forskningsrådet gjenspeiler på ingen måte de betydelige investeringer som Norge gjør i ESAs vitenskapelige satellitter og romsonder. Det vil derfor trolig også være i norsk romforsknings interesse at en større del av rom-delen i åttende rammeprogram går til forskningsmessig utnyttelse av satellitter, romsonder og romlaboratorier som vi er med på å finansiere gjennom ESA.

Norsk Romsenter kommer gjerne tilbake med ytterligere kommentarer til det åttende rammeprogrammet når det europeiske Space Council er avholdt senere i høst på basis av prosessene i EU og ESA.

Vennlig hilsen

Olav Dahle Skoer
for Terje Wahl
Avdelingsdirektør, forskning og jordobservasjon